YOSHLARDA HARBIY VATANPARVARLIK TUYG‘ULARINI RIVOJLANTIRISH O‘ZIGA XOS JIHATLARI

Mamadaliyev A. G‘.
Chortoq tumanidagi 7-sonli umumt’'lim maktabi
chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik rahbari.

Annotatsiya. Mazkur maqolada yoshlar ongida harbiy vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishning pedagogik va ijtimoiy ahamiyati yoritilgan. Unda vatanparvarlikning asosiy mezonlari – Vatanga sadoqat, milliy qadriyatlarga hurmat, mustaqillik va ozodlik g'oyalariga e'tiqod kabi jihatlar tahlil qilingan. Yoshlar orasida harbiy vatanparvarlikni rivojlantirishda ta'lim-tarbiya jarayonining o'rni, oilaning ta'siri, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy muhitning ahamiyati ko'rsatib berilgan. Shuningdek, o'quvchi-yoshlarni Vatan mudofaasiga tayyorlash, ularni jasorat, matonat va fidoyilik ruhida tarbiyalashning samarali usullari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: madaniyat, tafakkur, ta'lim-tarbiya, urf-odat, vatanparvar, insonparvarlik, moddiy-texnik, ma'naviy-axloqiy, mafkuraviy immunitet.

Аннотация. В данной статье освещается педагогическое и социальное значение формирования военно-патриотических чувств в сознании молодежи. В нем проанализированы такие аспекты, как основные критерии патриотизма преданность Родине, уважение к национальным ценностям, вера в идеи независимости и свободы. Показана роль воспитательно-образовательного процесса, влияние семьи, средств массовой информации и социальной среды в развитии военного патриотизма среди молодежи. Также раскрыты эффективные методы подготовки учащихся-молодежи к защите Родины, воспитания их в духе мужества, стойкости и самоотверженности.

Ключевые слова: Культура, мышление, воспитание, традиция, патриотизм, гуманизм, материально-технический, духовно-нравственный, идеологический иммунитет.

Abstract. This article covers the pedagogical and social significance of the formation of military-patriotic feelings in the minds of young people. It analyzes aspects such as the main criteria for patriotism – loyalty to the motherland, respect for national values, belief in the ideas of independence and freedom. The role of the educational process in the development of military patriotism among young people

is shown, the influence of the family, media and social environment. Also, effective methods of preparing young students for the defense of the motherland, educating them in the spirit of courage, perseverance and dedication are revealed.

Keywords: Culture, Thinking, education, tradition, patriotic, humanitarian, material and technical, spiritual and moral, ideological immunity.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2018-yil 12-dekabrdagi PQ-4061-sonli qarori'' Yoshlarni vatanparvarlik va jismoniy tarbiyalash hamda chaqiriluvchilarni harbiy-texnik mutaxassisliklarga o'qitish tartibini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida” [1]. 2018yil 14-avgustdagi PQ-3907-sonli qaror “Yoshlarni ma'naviyaxloqiy va jismoniy barkamol etib tarbiyalash, ta'lim-tarbiya tizimini ular uchun yangi bosqichga tayyorlash chora-tadbirlari to'g'risida” [2]. Shuningdek, 2018-yil 28-dekabrdagi Oliy Majlisga Murojaatnomada bayon etilganidek [3]: “Yoshlarimizga munosib ta'lim berish, ularning ilm-fanga bo'lgan intilishlarini qo'llabquvvatlash uchun maktabgacha ta'lim tizimini, umumiy o'rta va oliy ta'lim muassasalarining moddiy-texnika bazasini, ilmiy va ta'lim jarayonlarining sifatini tubdan yaxshilashimiz zarur”.

O'zbekiston Respublikasida milliy tiklanish sari tez qadamlar tashlanayotgan davrda, mamlakat kelajagining poydevori bo'lgan yosh avlodni tarbiyalash, ularni raqobatbardosh, yangicha tafakkurga ega, vatanparvar va mafkuraviy jihatdan sog'lom shaxslar qilib shakllantirish eng dolzarb masalaga aylanmoqda. Mustaqillikdan keyingi O'zbekiston siyosatida yoshlarning demokratik yangilanish jarayonlaridagi ishtirokini kengaytirish, ularni siyosiy va ijtimoiy jarayonlarga jalb etish hamda islohotlarda faol qatnashishini ta'minlash orqali ularning roli yanada oshirildi.

> *Ushbu qonunga ko'ra, davlatyoshlar siyosatini, avvalo, millati, irqi, tili, dini, ijtimoiy holati, jinsi, ta'limi va siyosiy e'tiqodidan qat’i nazar, yoshlarga g'amxo'rlik qilish, ularni huquqiy va ijtimoiy jihatdan himoya qilish, milliy-madaniy an'analarni avloddan avlodga yetkazishni ta'minlash, avlodlar o'rtasidagi ma'naviy aloqalarni mustahkamlash, yoshlar tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, ularning erkin kasb tanlashiga kafolat berish hamda jamiyat va yoshlar hayotiga oid siyosat va dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirishda bevosita ishtirokini ta'minlashni o'zining vazifasi etib belgilagan [4].*

Jamiyatni tubdan isloh qilish sharoitida yoshlarda vatanparvarlik

ruhini tarbiyalash davlat muassasalari faoliyatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Vatan — inson va uning ajdodlari qon to'kkan muqaddas maskan. Vatan — bu ota-bobolar yurti, elyurt, xalq voyaga yetgan, uning tili, tarixi, madaniyati, an'analari va qadriyatlari shakllanib, kamol topgan zamin. “Butun dunyo hozir O'zbekiston deb ataluvchi hudud, ya'ni bizning Vatanimiz, nafaqat Sharq, balki Umumjahon sivilizatsiyasining beshiklaridan biri bo'lganini e'tirof etadi. Aynan shu qadimiy va tabarruk zamindan allomalar, fozilu-fuzalolar, siyosatchilar, sohibqironlar yetishib chiqqan. Diniy va dunyoviy fanlarning poydevorlari ham ana shu zaminida yaratilgan” [5].Inson o'zining ma'naviy yetukligini yuksaltirish uchun yuksak mas'uliyatni his etishi, shaxsiy manfaatlarini Vatan va xalq manfaatlari bilan uyg'un holda olib borishi asosida vatanparvarlik tuyg'usini shakllantiradi. Vatanparvarlik — insonning tug'ilib-o'sgan, voyaga yetgan zaminiga bo'lgan muhabbatini, unga bo'lgan munosabatini ifodalovchi ma'naviy-axloqiy fazilatdir [5].

Vatanparvarlik insonda tarixiy taraqqiyot jarayonida paydo bo'lgan va tashqi muhit hamda davrlar ta'sirida shakllangan. "Ma'naviyat va mafkura borasida tashqaridan ko'r-ko'rona ko'chirib olish orqali hech qanday natijaga erishib bo'lmaydi. Chunki, dunyoqarashimiz, xalqimiz tafakkuri, turmush tarzi o'ziga xosligi bilan ajralib turadi. Biz barpo etayotgan davlatning kelajagi ildizlarini tariximizga, o'ziga xos madaniyatimizga, yuksak maqsadlarimizga tayanmog'i lozim."

Vatanparvarlik tuyg'usi xalq tarixini chuqur bilish va undan faxrlanishda, buyuk ajdodlar yaratgan moddiy va ma'naviy merosni ko'z qorachig'iday asrab, uni kelajak avlodlarga yetkazishda, ajdodlarimizning urf-odatlari, rasm-rusum va udumlarini o'rganish va qadriyatga aylangan qismlarini davom ettirishda namoyon bo'ladi. Ayniqsa, xalqimizning kelajagini belgilovchi yuzlab fazilatlarda ifodasini topadi. Axir, har qanday xalqning taqdiri har davrda ham uning kelajagi bo'lgan yoshlarni qanday tarbiyalashiga bog'liq. Jadid mutafakkirlari ham inson va jamiyat hayotida tarbiyaning naqadar muhim rol o'ynashiga alohida e'tibor qaratganlar [5].

Xususan, Abdulla Avloniy "tarbiya bizlar uchun yo hayot, yo mamot, yo najot, yo halokat, yo saodat, yo falokat masalasidir”, deb aytib, tarbiyaning nafaqat alohida shaxs rivojida, balki jamiyat taraqqiyotida ham qanchalik ulkan ahamiyatga ega ekanini ta'kidlagan. Vatanparvarlik ruhida tarbiya — bu davlat organlari, jamoat tashkilotlari va uyushmalarning yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashdagi maqsadli, tizimli va uyg'unlashtirilgan faoliyatidir. Uning bosh maqsadi yoshlarning ongida fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish, ijtimoiy qadriyatlarni singdirish va konstitutsiyaviy burchlariga sadoqat tuyg'usini tarbiyalashdan iboratdir [6].

"O'zbekiston fuqarosining vatanparvarligi – yo'ldan adashmay maqsad sari yetaklovchi yulduz, ishonchli kompasdir. O'zbekistonga, uning tuprog'iga, tabiatiga, bu yerda yashayotgan xalqlarga bo'lgan muhabbat, mamlakatning tarixi, madaniyati, an'analarini o'rganishga intilish, Respublikamizning qudrati va yutuqlaridan faxrlanish, xalqimiz boshiga tushgan qiyinchiliklarga hamdard bo'lish – ko'p millatli o'zbek jamiyatining muhim harakatlantiruvchi omilidir". Vatanimizda yuz berayotgan o'zgarishlarni, uning tarixini, xalqning boy merosini, milliy va umuminsoniy qadriyatlarning tub mohiyatini, Respublikamiz imkoniyatlarini chuqur anglab, ulardan yuqori darajadagi istiqbolni ko'zlamagan inson haqiqiy vatanparvar bo'la olmaydi. Tarixiy-madaniy meros insonga vatanparvarlik, milliy tuyg'uni uyg'otadi. Ajdodlarga munosib avlod bo'lishga intilish tuyg'usini shakllantiradi [6].

Tarixiy tafakkur orqali anglangan madaniy meros o'zida ulkan ma'naviy quvvatni, boylikni va iqtidorni mujassam etadi. Xalqimiz bugun yuksak va ezgu maqsadlarni oldiga qo'yib, avvalo o'z kuch va imkoniyatlariga tayanib, tinch hayot kechirayotgan, demokratik davlat va fuqarolik jamiyatini barpo etish yo'lida ulkan yutuqlarga erishayotgan davrda yashamoqda. Bugungi kunda o'z taqdirini o'zi belgilagan o'zbek xalqi qadimiy qadriyatlariga tayanib, rivojlangan mamlakatlar tajribasini hisobga olgan holda ezgu va porloq intilishlar bilan yashamoqda, erkin va farovon hayot qurmoqda. Asrlar davomida xalqimiz orziqib kutgan ushbu imkoniyat va yutuqlarimiz jahon hamjamiyati tomonidan ham e'tirof etilmoqda[6].

Harbiy vatanparvarlik – bu Vatan tarixi va taqdiriga, xalqiga chuqur hurmat bilan qaraydigan, Vatan manfaatlari yo'lida fidoyilik namunasini ko'rsata oladigan yoshlarga xos fazilatdir. Vatanga, xalqqa bo'lgan hurmat, muhabbat, ishonch hissi umumiy manfaat va maqsadlarga asoslanadi, inson qalbida chuqur joy oladi, uning faoliyatiga ta'sir ko'rsatadi va mas'uliyatli vazifalarni ado etishga safarbar etadi[6].

Xulosa sifatida shuni aytishimiz mumkinki vatanparvarlik – o'z taqdirini Vatan va millat taqdiri bilan bog'lagan barcha insonlarga xos fazilatdir. Harbiy vatanparvarlik esa, bir vaqtning o'zida, barchaning o'z mehnatiga mas'uliyat bilan yondashishi, Vatan boyliklarini ko'z qorachig'iday asrab-avaylashi, ularga o'z hissasini qo'shib boyitishi, ilm-fan cho'qqilarini zabt etishga intilishi va shunga o'xshash jihatlarda namoyon bo'ladi. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy maqsadi xalqimizning ma'naviy yuksalishi uchun zamin yaratish, xususan, yoshlarni insonparvarlik va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularni ma'naviy-estetik jihatdan yetuk insonlar qilib voyaga yetkazadigan ilmiy asoslangan ta'lim tizimini rivojlantirishdan iboratdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sh.M.Mirziyoyevning 2018-yil 14-avgustdagi PQ-3907-son qarori “Yoshlarni ma'naviy-axloqiy va jismoniy tarbiyalash tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish chora-tadbirlari to'g'risida”.
2. Mirziyoyev Sh.M. Biz birgalikda erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2016. – 14-b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – mamlakat taraqqiyoti va xalq farovonligining kafolatidir. – T.: O'zbekiston, 2017.
4. O'zbekiston Respublikasini 2017-2021 yillarda yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi.
5. Milliy istiqlol g'oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar. – T., 2001. – 153-b.
6. Abdulla Avloniy. Turkiy Guliston yoxud axloq. – T.: Adolat, 1992. – 76-b.